

מאסר חייבים וגביית חובות בהוצאה לפועל

הערות לבג"צ 5304/92 פר"ח 1992 נ' שר המשפטים ואח'1

השופט דוד בר-אופיר*

הבסיס הסטטוטורי למאסר חייבים

מאסר חייבים בהוצאה לפועל בשל אי-תשלום חוב — יסודו בסעיף 70 לחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז — 1967:

"(א) נתברר לראש ההוצאה לפועל כי החייב לא שילם את החוב הפסוק במועד שנקבע בצו לפי סעיף 69 (א), (ב) או (ג), או לפי סעיף 69א, או לא שילם שיעור מהשיעורים שנקבעו, בין בצו כאמור ובין לפי פסק-דין שניתן על-פי הסכמת בעלי הדין וכי אין דרך אחרת לאלץ את החייב לבצע את פסק-הדין, רשאי הוא לתת צו מאסר נגדו לתקופה שלא תעלה על 21 יום.

(ב) חייב שנאסר לפי פרק זה בשל אי-תשלום חוב פסוק, למעט חוב פסוק הנובע ממזונות לפי סעיף 74, ולא השמיע טענותיו בחקירת יכולת, יובא תוך שלושה ימים מיום מאסרו לפני ראש ההוצאה לפועל, ואם נאסר בשל הפסקת תשלום שיעור מן השיעורים שנקבעו — יובא כאמור, לפי בקשתו, אף אם השמיע קודם לכן טענותיו בחקירת יכולת; הובא החייב כאמור, רשאי ראש ההוצאה לפועל לבטל את צו המאסר או להפחית את תקופת המאסר, בתנאים שייראו לו."

תקנות ההוצאה לפועל הותקנו לראשונה בשנת 1968, ומאז התקנתן נתלוותה לסעיף 70 גם תקנה 93 שעניינה: "צו מאסר". תקנה זו פינתה את מקומה לתקנה 114, משהותקן הרוברד השני והעכשווי של תקנות ההוצאה לפועל בשנת 1979. זו הוראת תקנה 114 —

"ראש ההוצאה לפועל רשאי לתת צו מאסר לפי סעיף 70(א) לחוק, אם עד ליום מתן הצו לא הראה החייב כי קיימת דרך אחרת לביצוע פסק-הדין."

תקנה זו באה להבהיר ולהנחות כיצד יוברר לראש ההוצאה לפועל "כי אין דרך אחרת לאלץ את החייב לבצע את פסק-הדין", כאמור בסיפא לסעיף 70 (א) לחוק. לפי הוראת

* שופט בית-המשפט המחוזי.
1 בג"צ 5304/92, לא פורסם.

התקנה מוטל הנטל על החייב להצביע על דרך אחרת, לכד ממאסר, לביצוע פסק-דין, שטר או שיק או כל מסמך אחר שמתבצע בהוצאה לפועל, על-פי הוראת חוק, כדרך שמתבצעים פסקי-דין. הטלת הנטל האמור על החייב באה מכיוון שהוא מטיב לדעת מהזוכה מהן הדרכים לביצוע פסק-הדין, ומהו הרכוש שניתן לממש במהלך הביצוע. המידע הכרוך בדרכי הביצוע אמור להימצא, על-פי היגיון הדברים, בידי של החייב; ומשום כך עליו להצביע כיוזמתו על הדרך החלופית, שאיננה דרך של מאסר, אשר תביא עימה, במסלול הקצר והיעיל ביותר, למימוש פסק-הדין שניתן נגדו. אם לא שילם החייב את החוב, לא יזם פנייה אל ראש ההוצאה לפועל, לא הציע הסדר תשלומים, לא ביקש קיום חקירת יכולת ולא הצביע על "דרך אחרת לביצוע פסק-הדין" — רשאי היה הזוכה לפנות אל ראש ההוצאה לפועל ולבקש הוצאת צו מאסר. ראש ההוצאה לפועל, על-פי סמכותו בסעיף 70 ובשילוב עם תקנה 114, נענה לבקשה זו כמעט כדבר שבשיגרה והורה על הוצאת פקודות מאסר מבלי שהחייב התבקש או חוייב להופיע ולטעון בפניו. הדיון במעמד החייב נעשה, על-פי סעיף 70 (ב) לחוק ההוצאה לפועל, לאחר שהובא על-ידי המשטרה בפני ראש ההוצאה לפועל. לפי אותו סעיף הוסמך ראש ההוצאה לפועל, לאחר שהחייב הובא בפניו, לבטל את צו המאסר או להפחית את תקופת המאסר, בתנאים שייראו לו.

צווי המאסר ניתנו אמנם על-ידי ראשי ההוצאה לפועל בהליך מהיר, אולם ביצוע הצווים על-ידי המשטרה נתקל בקשיים מרובים והתנהל בעצלתיים. מאסר חייבים לא עמד בראש סולם העדיפויות המבצעי של המשטרה, ועל-כן חלפו חודשים רבים בין הוצאת פקודות המאסר על-ידי ראש ההוצאה לפועל לבין ביצוען על-ידי המשטרה. תקופת המתנה המתקרבת לשנה לא נחשבה לעיכוב נדיר ויוצא דופן.

לנוכח מצב דברים זה יזמו מספר חברי-כנסת הצעת-חוק פרטית שבעקבותיה נחקק חוק מיוחד שנקרא: "חוק גביית חובות (ביצוע צווי מאסר) (הוראת שעה), התש"ן — 1990".² חוק זה הציב בסיס מהיר ומזורז לביצוע פקודות מאסר אורחיות (להבדיל מצווי מאסר בתחום הפלילי) על-ידי המשטרה. הוקמה יחידת שוטרים מיוחדת שהופקדה על נושא זה ואף הוקמה קרן מיוחדת למימון יחידה זו מכספי האגרות המשולמות עבור הוצאת פקודות מאסר אורחיות וביצוען. המשטרה אמורה לבצע את פקודות המאסר שהוצאו לפי חוק ההוצאה לפועל בתוך 30 יום מיום מסירת הצו למשטרה. עם חקיקת החוק האמור ויישומו הלכה למעשה, קיבלו צווי המאסר האזרחיים תנופה רבה, והמשטרה החלה לבצע אותם במרץ רב, גם אם חרגה מהמועד של 30 הימים שנקבע בחוק. ראוי להדגיש כי למרות חריגה זו, ואפילו אם בוצעו הפקודות באיחור של מספר חודשים, עדיין היה המצב טוב יותר מזה ששרר לפני תחילתו של חוק גביית חובות. נוצר תהליך הרחעתי כולט לעין, שהורגש היטב בכל מערכת ההוצאה לפועל בפריסה ארצית. חייבים שחששו מפני סנקציית המאסר שילמו את חובותיהם באופן מלא או חלקי או הגיעו להסדר תשלומים עם נושיהם. עיקרו של

דבר הוא שהאפקט ההרתעתי של צו המאסר האזרחי יצר דינמיקה מתמשכת של תשלומים ופירעון חובות.

תקנה 114 בטלה

לא מכבר נפל דבר במערכת ההוצאה לפועל בישראל: בית-המשפט העליון בשבתו כבג"צ דן בשאלת חוקיותה של תקנה 114 הנ"ל, במסגרתו של דיון נרחב בנושא זכות-היסוד של חירות האדם וכבודו מול סוגיית המאסר על חוב. פסק-הדין ניתן על-ידי המשנה לנשיא השופט מ' אלון, וקביעתו היא כי התקנה האמורה בטלה ומבוטלת ואין לה תוקף, מכיוון שאיננה עולה בקנה אחד עם האמור בסעיף 70 לחוק ההוצאה לפועל והיא עומדת בניגוד לו. בכך קיבל בג"צ את טיעוני העותרת כי הביטוי "נתברר" שבסעיף 70 (א) לחוק ההוצאה לפועל-פירושו הוא: נתברר בדרך הרגילה בה מתבררות עובדות בבית-המשפט; כלומר לאחר שהחייב הוזמן להופיע בפני ראש ההוצאה לפועל, ולראש ההוצאה לפועל ניתנה אפשרות להתרשם כמו עיניו מן החייב ומטענותיו; ומתוך הדיון נתברר לו שיש בידו וב יכולתו של החייב לשלם את חובו, אלא שהחייב מסרב לבצע את התשלום, ואין דרך אחרת לאלץ אותו לבצע את פסק-הדין אלא דרך אמצעי הכפייה של המאסר. פירוש זה מבוסס לא רק על פשוטם של דברי הסעיף, אלא גם על כך שמדובר כאן במאסרו של אדם ובשלילת חירותו.

הטעם לבטלות התקנה מבוסס על שני נימוקים מצטברים:

(א) הוראת התקנה חורגת מגדר האמור בסעיף 70 (א) לחוק ההוצאה לפועל. הוראתה מאפשרת להוציא פקודת מאסר מבלי שהחייב הוזמן והוכא בפני ראש ההוצאה לפועל, ומבלי שנתברר לראש ההוצאה לפועל, במהלך התייצבותו של החייב בפניו, כי אין דרך אחרת, מלבד מאסר, לאלץ את החייב לבצע את פסק-הדין.

(ב) בהיותה לוקה בחוסר סבירות.

תקנה 114 בוטלה, ונמחקה מקובץ התקנות, ומכאן ואילך לא ניתן עוד להסתמך עליה בבוא הזוכה לבקש פקודת מאסר נגד חייב. על הזוכה לפעול בדרך שהותוותה בחוק ההוצאה לפועל ולגרום לזימונו של החייב בפני ראש ההוצאה לפועל על מנת שיתייצב בפניו ויטען את טענותיו לעניין יכולתו הכלכלית והדרכים לביצוע פסק-הדין. כאן ראוי לומר כי בית-המשפט העליון לא הסתפק בביטול התקנה והפניית הזוכה אל ההליכים הראויים בחוק ההוצאה לפועל, אלא קבע, הוא עצמו, נוהלי ביצוע מפורטים שעל הזוכה לעמוד בהם בבואו לבקש מתן פקודת מאסר נגד החייב:

"מעתה, על הזוכה המבקש להוציא פקודת מאסר נגד החייב להגיש לראש ההוצאה לפועל בקשה מתאימה. ראש ההוצאה לפועל יקבע מועד לדיון בבקשה במעמד הצדדים ויזמן את החייב. בהזמנה לדיון תובהר לחייב חובתו להתייצב, מהותו של הדיון הצפוי, והתוצאות הצפויות לו במקרה שלא יתייצב. התייצב החייב לדיון, ישמיעו הצדדים טענותיהם בפני ראש ההוצאה לפועל. באותו דיון יכול ותתקיים, בין לבקשת זוכה ובין לבקשת החייב ובין ביוזמת ראש ההוצאה לפועל, חקירת יכולת לחייב..."

בהמשך הדברים נאמר כי אם לא התייצב החייב לאותו דיון, יצווה ראש ההוצאה לפועל על הבאתו בפניו. צו ההבאה יבוצע על־ידי המשטרה אשר תביא את החייב ללא דיחוי בפני ראש ההוצאה לפועל כאמור בסעיפים 73 (א) ו־73א' לחוק בתי־המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד — 1984 וסעיף 67 (ב) לחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז — 1967. לאחר שיתברר לראש ההוצאה לפועל, שהחייב הוא בעל יכולת ו"אין דרך אחרת לאלץ את החייב לבצע את פסק־הדין", רשאי יהיה, לפי שיקול דעתו, להוציא צו מאסר נגד החייב. לאחר שהוצא צו המאסר, יובא החייב שוב בפני ראש ההוצאה לפועל תוך שלושה ימים מיום מאסרו לפי הקבוע בסעיף 70 (ב) לחוק [פסקה 41(ב) לפסק־הדין].

צווי מאסר כהליך מרתיע ויעיל

מערכת ההוצאה לפועל איננה ערוכה עדיין להזמנה מאסיבית של חייבים בפני ראשי ההוצאה לפועל, לאחר שהוגשו בקשות להוצאת צווי מאסר. הזמנת החייבים, איש איש במועדו, מביאה לקביעת מועדים מאוחרים ביותר לדיון זה, וברור שאין כל ערובה לכך שהחייבים ייענו להזמנה ויופיעו לדיון אליו הזמנו. באין הופעה מצידם, יידרש שוב זמן נוסף להביא אותם בפני ראשי ההוצאה לפועל, על־פי צווי הבאה, באמצעות המשטרה. פירוש הדבר הוא כי יחול עיכוב ממושך בנגישותם של צווי מאסר כלפי חייבים, עד אשר תושלם הרפורמה בחוק ההוצאה לפועל, הנתונה כעת בשלבים מתקדמים של עריכה וניסוח. הליך המאסר יוסיף, לפי המוצע, לעמוד בעינו, אלא שיוחמרו התנאים לנקיטתו ולביצועו. כאן ראוי לומר כי שופטי בג"צ לא מצאו מקום להמליץ על ביטולו של המאסר האזרחי ועל מחיקתו מספר החוקים. בג"צ הוציא מתחת ידיו פסק־דין כולל ומקיף על היבטיה השונים של סוגיית המאסר; ואילו היה מוצא שלהליך זה אין מקום בספר החוקים — תזקה עליו שהיה אומר את הדברים בלשון ברורה וחד משמעית, והיה מציע למחוקק לומר את דברו. לא נאמר דבר לעניין הצורך בביטולו של הליך זה, ומותר להניח כי בג"צ שותף להשקפה לפיה אין מקום לביטולו המחלט של הליך המאסר, אלא יש לעשות בו שימוש מבוקר לאחר בחינה זהירה וקפדנית של הנתונים הרלוונטיים ככל עניין לגופו.

בינתיים מצביעים הנתונים על קשיים, הנערמים בדרכם של זוכים למימוש זכויותיהם כלפי החייבים במהירות ובדרך יעילה. למרבה הצער הולכת וגרשמת ירידה תלולה בתזרים המזומנים שנכנסים לקופות ההוצאה לפועל, ומתגלות תופעות צפויות מראש של חייבים שאינם מורתעים עוד מהליכי מאסר, ולכן אינם עומדים בהסדרי תשלום, ובכלל זה הסדרים שנעשו בהסכמתם ועל־פי בקשתם. מצב דברים זה מעיד כמאה עדים על כך כי רק הליך של מאסר יש בו כדי להרתיע חייבים סרבנים ובעלי יכולת בפני אי־פירעון חובות. ברור שאין להפוך הליך זה לעונש שיוטל על חייב שבאמת אין לו לפרוע את חובותיו, ונכון יהיה להפעילו רק כלפי חייבים סרבנים ובעלי יכולת תשלום. אולם, כאשר הליך המאסר הופך לבלתי נגיש כלפי חייבים כאלה — גוברת סרבנות התשלומים והופכת גם נחלתם של חייבים בעלי יכולת כספית, שהיו עומדים בפירעון חובותיהם אילו היו נתונים בסיכון קרוב של מאסר אזרחי.

מערכת הוצאה לפועל שלא יהיה בה הליך נגיש של מאסר — לא תוכל לתפקד ולמלא את היעדים שנקבעו לה בחוק. הליך המאסר הוא אמנם קשה ופוגע, אולם אין יעיל ממנו במסכת ההליכים שהעמיד המחוקק בחוק ההוצאה לפועל. הליך זה נושא עימו כוח הרחעתי רב, ועצם קיומו, עם היכולת החוקית לממשו, מקדם את תהליך גביית החובות ומזרז תשלומים.

מאסר בהליכים לגביית מזונות

כל מה שנאמר על-ידי בג"צ בסוגיית המאסרים האזרחיים בפסק-דין זה — איננו חל על הליכים לגביית מזונות, כלומר: אין צורך להזמין חייב במזונות בפני ראש הוצאה לפועל, לפני הוצאת פקודת מאסר נגדו, כדי לברר אם הוא יכול לעמוד בתשלומים שהוטלו עליו (פסקה 12 סיפא לפסק-הדין).

המאסר בשל אי-תשלום חוב מזונות מבוסס על הוראות סעיף 74 לחוק ההוצאה לפועל ולא על הוראות סעיף 70. בסעיף 74 נאמר כי אם חוב המזונות נבע ממזונות המגיעים מן החייב לבן זוגו, לילדו הקטין או הנכה או להורו, רשאי ראש הוצאה לפועל לתת צו מאסר, לפי בקשת הזוכה, נגד החייב גם בלי חקירת יכולת או תצהיר לפי סעיף 68. הויתור על הצורך בחקירת יכולת של החייב במזונות לפני הוצאת צו המאסר מבוסס על שלושה נימוקים עיקריים:

- (1) החובה לשלם מזונות וגובה המזונות, מקורם בהחלטה שיפוטית שקדם לה דיון בו מובאים בחשבון יכולתו של החייב והאמצעים העומדים לרשותו לסיפוק המזונות.
 - (2) מצבם המיוחד ורגישותם של הזוכים במזונות — בן זוג, ילדים קטנים או נכים או הורים שמחייבתם תלויה במזונות אלה.
 - (3) פסק מזונות איננו סופי, ובכל עת רשאי החייב, כאשר הנסיבות מצדיקות זאת, לשוב ולפנות אל בית-המשפט ולבקש דיון חוזר בעניין החיוב וגובהו.
- בשולי דברים אלה נעיר שתי הערות:

(א) גם אם ניתן צו מאסר לפי סעיף 74, ייתכן הדבר שתהיה סיבה טובה שלא לאסור חייב בשל אי-תשלום מזונות בחודש מסויים, או לפחות להקטין את תקופת המאסר. כך נקבע באחד מפסקי-הדין הראשונים שניתנו על-ידי בג"צ (מפיו של כבוד השופט קיסטר) — בתחום ההוצאה לפועל — בעת שדן בפרשנות של סעיפים 68, 70 ו-74 לחוק ההוצאה לפועל³.

(ב) לא בכל תיק מזונות יינתן צו המאסר ללא חקירת יכולת, אלא רק באותם מקרים שפסק-הדין ניתן בין בני-המשפחה האמורים בלבד (בן-זוג, הורים, ילד קטין או נכה), אך כאשר פסק-הדין ניתן בתביעת מזונות שבין בני-משפחה אחרים ורחוקים יותר, למשל: סב ונכדו, אחיין ודודו, לא יהיה ראש הוצאה לפועל רשאי לתת צו מאסר בלא שהחייב הוזמן לדיון והתייצב בפניו, כהנחיית בג"צ. כלומר: עובדה זו בלבד שצו המאסר מתבקש בתיק מזונות, עדיין אין בה כדי להצדיק מתן צו מאסר

ללא התייצבות החייב בפני ראש ההוצאה לפועל; וככל מקרה בו מתבקש צו מאסר בהליכים לביצוע פסק מזונות, יהיה על ראש ההוצאה לפועל לברר ולבחון אם פסק-הדין ניתן בין בני-המשפחה המנויים בסעיף 74 או בין בני-משפחה אחרים, ולאחר בירור זה יחליט אם ובאילו תנאים יינתן הצו המבוקש.

חסינות ראשי ההוצאה לפועל

בפסקה 43 לפסק-הדין העיר כבוד המשנה לנשיא כי שלילת חירות לכל תקופה שהיא, ללא הסמכה מפורשת בחוק, מהווה עבירה פלילית ועוולה אזרחית, ולא את זאת ביקש סעיף 70 להתיר. הערה זו — ניתן לראותה כמופנית כלפי ראשי ההוצאה לפועל, אף שהדברים לא כוונו אליהם במפורש, שכן רק הם מופקדים על מתן צווי מאסר לפי סעיף 70 לחוק ההוצאה לפועל.

דומה כי יהיה זה נכון לשנות את החוק הקיים ולהקנות לרשמים חסינות סטטוטורית בכל תחומי הפעילות שלהם, כפי שחסינות זו ניתנת לשופטים.

שאלת חסינותם של רשמים, בסוגיה המצומצמת של מתן צווי מאסר, נדונה על-ידי בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, ובפסק-דינו נקבע כי הרשמים נהנים מחסינות מוחלטת כאשר הם דנים במתן פקודות מאסר אזרחיות, ועל-כן לא ניתן לתבוע אותם בנוזיקין. הוראתו של סעיף 8 לפקודת הנוזיקין [נוסח חדש] באה לתת הגנה מוחלטת בפני תביעת נוזיקין על מי שעושה פעולה שיפוטית, ובלבד שהפעולה נעשית במילוי תפקידו השיפוטי, לעומת חסינות יחסית שניתנת לעובדי ציבור לפי סעיף 7 לפקודה. זו הוראת סעיף 8:

”אדם שהוא גופו בית-משפט או בית-דין או אחד מחבריהם, או שהוא ממלא כדין חובותיו של אדם כאמור, וכל אדם אחר המבצע פעולות שיפוט, לרבות בורר — לא תוגש נגדו תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו השיפוטי”.

החסינים הם שופטים, דיינים, מי שממלא כדין תפקיד של שופט או של דיין, בורר וכל אדם המבצע פעולות שיפוט. מסגרת החסינות היא נגד תביעות על עוולה שביצע מי מהאנשים הנ”ל “במילוי תפקידו השיפוטי”. ההלכה שנקבעה (מפיו של כבוד השופט ישי לויט) היא שסעיף 8 צריך להתפרש לפי מטרתו כמקנה הגנה מוחלטת, מפני תביעה בנוזיקין, על מי שעושה פעולה שיפוטית, ובלבד שהפעולה בוצעה במילוי תפקידו השיפוטי. לפי פרשנות זו תחול חסינות מוחלטת גם על רשמים כאשר הם מבצעים פונקציה שיפוטית במהלך ביצוע תפקידם, והדגש הוא על פונקציה שיפוטית ולא על פונקציה מנהלית. בית-המשפט הגיע למסקנתו על-פי מספר מבחנים:

(א) לראש ההוצאה לפועל אין בדרך כלל כוח שיפוטי, אך באי אילו עניינים הוא הוסמך גם לשפוט. הווה אומר שמהבחינה הפונקציונלית, ראש ההוצאה לפועל מוסמך לבצע גם פעולות שיפוטיות לפי חוק ההוצאה לפועל.

(ב) מבחינה ארגונית, ראש ההוצאה לפועל הוא שופט או רשם של בית-משפט השלום, ודבר מינויים של רשמים בבתי-משפט נקבע בסעיף 84 לחוק בתי-המשפט. ניתן להרחיב את הנמקת בית-המשפט ולומר (מעבר לאמור בפסק-הדין) כי מאז ניתן פסק-דין זה נקבע בסעיף 105 א' לחוק בתי-המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד – 1984 כי לענין שיפוט משמעתי של רשם עקב מילוי תפקידיו של רשם, ולענין השעייתו מכהונת רשם – דינו של רשם שאיננו שופט כדין שופט. כלומר: גם הרשמים כפופים לשיפוט המשמעתי שהשופטים כפופים לו.

(ג) לפי מבחנים ארגוניים, פונקציונליים ודיוניים ניתן, אם כן, לקבוע כי ראש הוצאה לפועל שהוא רשם מבצע פעולה שיפוטית כאשר הוא נותן צו מאסר נגד חייב על-פי חוק ההוצאה לפועל, ומשום כך הוא נהנה מהחסיונות המוחלטת שמקנה סעיף 8 לפקודת הנוזיקין [נוסח חדש], ולא ניתן לתבוע אותו בנוזיקין בשל הוצאת פקודת מאסר גם אם נעשה הדבר ברשלנות.

המסקנה המתבקשת: לנוכח כל המבחנים הללו נכון יהיה להרחיב, בדרך של חקיקה, את תחולתו של סעיף 8 גם על רשמים, בין אם הם פועלים בתחום המנהלי או השיפוטי. על-פי המבחנים האמורים הם ממלאים גם תפקידים שיפוטיים; ומי שממלא תפקידי שיפוט, וכפוף לשיפוט המשמעתי של השופטים – אין טעם הגיוני לשלול ממנו את החסינות המוחלטת הנתונה לשופטים במילוי תפקידם השיפוטי.

דברים אלה אמורים גם בחסינותם של הרשמים בפני הליכים פליליים. ההוראה שבסעיף 23 לחוק העונשין, תשל"ז – 1977 קובעת כי:

“נושא משרה שיפוטית לא ישא באחריות פלילית למעשהו ולמחדלו במילוי תפקידיו השיפוטיים, אף אם בכך חרג מתחום סמכותו או נמנע מעשות מעשה שהיה עליו לעשותו, והכל כשאינן הוראה מפורשת אחרת”.

מאחר שתפקידו של ראש הוצאה לפועל הוא מנהלי בעיקרו, קיים ספק אם הוא בא בגדרו של “נושא משרה שיפוטית”. על-כן נכון יהיה להרחיב את הוראת הסעיף ולהחיל אותה גם על רשמים של בתי-משפט-השלום, בין אם הם מפעילים סמכויות של ראשי הוצאה לפועל ובין אם סמכויות של רשמים, ולפרוש עליהם את מטרית החסינות הפרושה מעל מעשה או מחדל של נושא משרה שיפוטית במהלך מילוי תפקידו.

לסיכומם של דברים

חובות פסוקים שלא נפרעו – אין להשקיף עליהם מהיבט כלכלי וכספי בלבד, אלא מזווית ראייה רחבה וכוללת של פגיעה בשלטון החוק. כל פסק-דין, וכל מסמך שניתן לכיצוע בהוצאה לפועל כפסק-דין, יש לכבד ולבצע כביטוי מעשי ונחרץ של שלטון החוק בכל מערכות החיים; ואם לא יהיו בידי מנגנון ההוצאה לפועל כלים מתאימים למלא את ייעודו החוקיים, ובראשם הליך הרתעתי ונגיש של מאסר, יגבר התסכול הציבורי ויתערער האמון ביכולתם של המוסדות הלגיטימיים לסייע לאזרח לגבות